

Code No. 5511

Roll No.

SET : B

**D. El. Ed. 1st Year Exam., January – 2022
(Admn. Year 2019 & 2020)**

Proficiency in Sanskrit Language

संस्कृत भाषा में प्रवीणता

(Course Code : DE-111)

(Only for Re-appear Candidates)

[Evening Session]

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 35

समय : 2 घण्टे]

[अधिकतम अंक : 35

सामान्य निर्देश :

- (i) कृपया जाँच कर लें कि इस प्रश्न-पत्र में मुद्रित पृष्ठ 7 तथा प्रश्न 6 हैं।
- (ii) प्रश्न-पत्र में दाहिने हाथ की ओर दिये गये कोड नम्बर तथा सेट को छात्र उत्तर-पुस्तिका के मुख्य-पृष्ठ पर लिखें।
- (iii) कृपया प्रश्न का उत्तर लिखना शुरू करने से पहले, प्रश्न का क्रमांक अवश्य लिखें।
- (iv) उत्तर-पुस्तिका के बीच में खाली पन्ना/पन्ने न छोड़ें।
- (v) उत्तर-पुस्तिका के अतिरिक्त कोई अन्य शीट नहीं मिलेगी। अतः आवश्यकतानुसार ही लिखें और लिखा उत्तर न काटें।

5511/(Set : B)

P. T. O.

5511/(Set : B)

- (vi) परीक्षार्थी अपना रोल नं० प्रश्न-पत्र पर अवश्य लिखें।
- (vii) कृपया प्रश्नों का उत्तर देने से पूर्व सुनिश्चित कर लें कि प्रश्न-पत्र पूर्ण व सही है, परीक्षा के उपरान्त इस सम्बन्ध में कोई दावा स्वीकार नहीं किया जायेगा।

निर्देशाः -

- (क) सर्वे प्रश्नाः अनिवार्याः सन्ति।
- (ख) लेखः सुस्पष्टः सुवाच्यः च भवेत्।
- (ग) प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृतभाषायां देयानि।
- (घ) प्रश्नसंख्या अवश्यमेव लेखनीया।

भाग - 'क'

1. अधोलिखितेषु प्रश्नेषु कयोरपि द्वयोः प्रश्नयोः व्याख्या कार्या - $2 \times 3 = 6$

- (क) संस्कृत-साहित्यस्य विकासयात्रोपरि टिप्पणीं लिखत।
- (ख) संस्कृतभाषायाः अध्ययनस्य का आवश्यकता ? विवेचनं कुरुत।
- (ग) श्रवणकौशलस्याभिप्रायं स्पष्टयत।

2. 'सुप्तिङन्तं पदम्' इत्यस्य सूत्रस्य सोदाहरणं व्याख्या कार्या। 3

अथवा

मूर्धन्यवर्णानां वर्णनं कुरुत।

5511/(Set : B)

(2)

3. शतपथब्राह्मणस्य परिचयं लिखत । 3

अथवा

महाकवेः बाणभट्टस्य ग्रन्थानां संक्षिप्तरूपेण वर्णनं कुरुत ।

4. उच्चारणशिक्षणस्य विधिनां वर्णनं कुरुत । 3

अथवा

व्याख्याकौशलस्य घटकानां व्याख्या कार्या ।

5. 'मुखं व्याकरणं स्मृतम्' इत्यस्य कथनस्य संक्षिप्तरूपेण व्याख्या कार्या । 5

अथवा

'दण्डिनः पदलालित्यं' इत्युक्तिं विशदयत ।

भाग - 'ख'

6. वस्तुनिष्ठप्रश्नानाम् उत्तराणि देयानि - 15 × 1 = 15

(क) अक्षरविन्यासाय विधिः नास्ति -

(i) अनुकरण विधिः

(ii) पेस्टालॉजी विधिः

(iii) संश्लेषणात्मक विधिः

(iv) कथा विधिः

(ख) 'जिह्वा देवानाममृतस्य नाभिः' मंत्राशोऽयं कुतोऽस्ति -

- (i) यजुर्वेदात्
- (ii) सामवेदात्
- (iii) वाक्यपदीयात्
- (iv) ऋग्वेदात्

(ग) वेदान्तसाहित्ये अस्ति -

- (i) उपनिषद् साहित्यं
- (ii) वेदाः
- (iii) ब्राह्मणग्रन्थाः
- (iv) आरण्यकग्रन्थाः

(घ) 'मातृ' प्रातिपदिकं ग्रीकभाषायामस्ति -

- (i) Mother
- (ii) Mutter
- (iii) Meter
- (iv) Mater

(ङ) संहिता संज्ञा विधायकं सूत्रमस्ति -

- (i) हलोऽनन्तरा संयोगः
- (ii) इकोयणचि
- (iii) परः सन्निकर्ष संहिता
- (iv) आदिरन्त्येन सहेता

(च) कवर्गस्य उच्चारणस्थानमस्ति -

(i) कण्ठः

(ii) तालुः

(iii) कण्ठौष्ठः

(iv) दन्तौष्ठः

(छ) 'कृत्स्नम्' इत्यस्य पदच्छेदोऽस्ति -

(i) क् + र् + त् + स् + न् + म्

(ii) क् + र् + त् + स् + न् + अ + म्

(iii) क् + ऋ + त् + स् + न् + अ + म्

(iv) कोऽपि न

(ज) 'व् + ऐ + ज् + ज्ञ् + आ + न् + इ + क् + अ + : ' =

(i) वैग्यानिकः

(ii) विज्ञानिकः

(iii) वैज्ञानिकः

(iv) कोऽपि न

(झ) 'भू' धातोः लट्लकारे मध्यपुरुषस्य बहुवचने रूपम् -

- (i) भवथः (ii) भवथ
(iii) भवामः (iv) भवावः

(ञ) 'राम' प्रातिपदिकस्य तृतीया विभक्तौ बहुवचने रूपम् अस्ति -

- (i) रामभिः (ii) रामेभिः
(iii) रामैः (iv) रामेभ्यः

(ट) 'दशकुमारचरितस्य' प्रणेता/प्रणेत्री अस्ति -

- (i) पाणिनिः (ii) गार्गी
(iii) दण्डी (iv) सुबन्धु

(ठ) 'मृच्छकटिकम्' अस्ति -

- (i) नाटकम् (ii) चम्पूकाव्यम्
(iii) महाकाव्यम् (iv) आख्यायिका

(ड) कथाशिक्षणस्य प्रविधिः **नास्ति** -

- (i) चित्रप्रविधिः (ii) संवादप्रविधिः
(iii) संक्षिप्तीकरणप्रविधिः (iv) कक्षाभिनयप्रविधिः

